

TORONTO FOUNDATION
ידידות טורונטו
חדשנות חברתית בישראל

תכנית חודדים באקדמיה

— קרן ידידות טורונטו —
מחקר - החזר השקעה (ROI)

אוקטובר 2020

SPARKS
CONSULTING GROUP

MEIDATA

המחקר בשיתוף:

תוכן העניינים

3	תוכנית חרדים באקדמיה של קרן ידידות טורונטו - החזר השקעה חברתית
6	תקציר הממצאים
8	הכנסה לקופת המדינה
8	פרמטרים נבחנים
9	ערכם הכספי של הפרמטרים
12	חישוב החזר השקעה
13	החזר השקעה לפי שנים
14	הכנסת משתתפי התוכנית
15	הנתונים העומדים בבסיס המחקר
15	הבדלי תעסוקה
15	הבדלים בשווי מיסי העבודה
17	פערי שכר ותחומי תעסוקה
22	מאפייני תעסוקה - סביבת עבודה חרדית
23	ירידה בקצבאות - חסכון המדינה על גבר חרדי עובד
24	הוצאות הכרוכות ביציאה לעבודה
25	חישוב עלויות התוכנית
26	נספחים
26	נספח א' - נתונים אודות משתתפי הסקר
27	נספח ב' - התפלגות סטודנטים בישראל
28	נספח ג' - נתונים נוספים שנבחנו, אך לא נכנסו למחקר

תוכנית חרוזים באקדמיה של קרן ידידות טורונטו- החזר השקעה חרותית

בשלהי המחצית הראשונה של שנת 2020, נבחנה ע"י חברת Meidata תועלת התוכנית לכלל המשק הישראלי. הבחינה התבצעה במתודולוגיית ROI – Return on Investment – כלי המשרת משקיעים, תורמים וארגונים בתהליכי קבלת החלטות שעניינם ניצול משאבים יעיל יותר, לשם קידום מטרות הארגון. שיטת ROI מתבססת על מדידת השפעות הפעילות החברתית לאורך זמן, באמצעות ערכים כלכליים.

תחומי הפעילות של ידידות טורונטו ותומתם לחברה הישראלית אינם נמדדים בערכים כספיים בלבד, כי אם גם בהשלכותיהם החברתיות ארוכות הטווח. עם זאת, באמצעות בחינת הערכים הכספיים, ניתן להוכיח את כדאיותה הכלכלית של התוכנית למדינה. הבחינה מוכיחה כי ההשקעה בתוכנית החרדים באקדמיה מחזירה את עצמה בתקופה קצרה יחסית. במחקר הנוכחי, נמדד ההחזר על ההשקעה באמצעות יצירת חיסכון למדינה ובאמצעות הכנסות נוספות המגיעות לקופת המדינה כתוצאה מהתוכנית.

חזון התכנית

“יצירת קבוצה אקדמית מקצועית, רחבה באיכות ובכמות, התורמת לרווחתה החברתית-כלכלית של הקהילה החרדית ומדינת ישראל”

רקע

לפי דו"ח מבקר המדינה (2019), שיעור המחזיקים בתואר ראשון מקרב גילאי 25 - 35 הסתכם נכון ל-2014 ב-2% בלבד מקרב הגברים החרדים, וב-8% בלבד מקרב הנשים החרדיות. זאת, בהשוואה ל-28% ול-43%, בהתאמה, מקרב הציבור החילוני. נשירה גבוהה ניכרת כבר בשלב המכינה, כאשר כ-35% מהנשים החרדיות וכ-55% מהגברים החרדים נושרים מהלימודים. כך שמכל 100 גברים חרדים שיתחילו ללמוד במכינות רק 45 ימשיכו ללימודים אקדמיים, ורק 24 יקבלו תואר (בהשוואה ל-47 מתוך 100 נשים חרדיות).

- התכנית פועלת מאז 2006 והחלה את דרכה עם כ-100 סטודנטים, מאז ליוותה התכנית למעלה מ-4,000 סטודנטים חרדים, אשר סיימו בהצלחה את לימודיהם ב-35 מוסדות להשכלה גבוהה והשתלבו בתעסוקה איכותית.
- כדי לתת מענה לבעיות ולחסמים המעיבים על שילובם של חרדים בהשכלה גבוהה ובתעסוקה, יש צורך בתכנית התערבות המבוססת על מודל הוליסטי, רב-תחומי, הכולל הכוונה, ייעוץ, הכשרה וליווי למשתתפים מצד יועצים ואנשי מקצוע מנוסים. זאת, לצד מתן מלגות וסיוע כספי.
- התכנית שמה דגש על קליטת סטודנטים במנעד יכולות רחב, מצטיינים לצד אלו שאינם מצטיינים, על מנת לאפשר לאוכלוסיות רבות להשתלב באקדמיה. הסטודנטים בתכנית לומדים במגוון רחב של תחומי לימוד, ומוסדות לימוד.

נתוני תכנית חרדים באקדמיה:

4,000 בוגרים	4,000
קליטה של 850 סטודנטים בשנה בודדת (ב-3 השנים האחרונות)	850
7% נשירה בשנה (21% לתואר בממוצע)	7%
התכנית פועלת בפריסה ארצית ב-35 מוסדות לימוד ו-50 תחומי לימוד	50 35

מודל פעולה | מעטפת ליווי

מודל הנחייה
וליווי מוסדות

מלגות

ליווי
ומניעת נשירה

קליטה ומיון

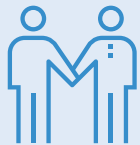

הכוון, אבחן

איתור
שיווק וגיוס

מודל פעולה | מעטפת ליווי תעסוקתית

קשרי מעסיקים

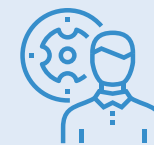
סדנאות כישורים
ומיומנויות

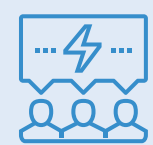
קורסי הכנה
לעולם התעסוקה

משרות פתוחות
רשת בוגרים

ייעוץ
תעסוקתי אישי

ימי זרקור
הנגשת מידע

מחקר ה- ROI מתבסס על שלושה מקורות מידע:

- נתונים שסיפקה ידידות טורונטו – חישוב כלכלי של עלות התוכנית.
- סקר משתתפי התוכנית – במאי 2020, ערכה חברת Meidata סקר בקרב למעלה מ- 2,000 משתתפי התוכנית, מתוכם 1,609 השיבו תשובות מלאות. הסקר התמקד בהשתלבות בשוק העבודה. מתשובותיהם של משתתפי הסקר ניתן להשליך על 4,000 משתתפי התוכנית. (למדגם משתתפי הסקר – אנא ראה נספח א').
- נתונים על האוכלוסייה החרדית – מוצו מקורות מידע רשמיים המכילים נתונים על האוכלוסייה החרדית, ביניהם הלמ"ס, מבקר המדינה, לשכת התעסוקה וממשרד האוצר. המחקר מתבסס על השוואה בין נתוני בוגרי התוכנית, המבוססים על הסקר, לבין נתוני האוכלוסייה החרדית, המצויים במאגרים רשמיים של מדינת ישראל.

תקציר הממצאים

בתרשים להלן מוצגת תועלת התוכנית לכלל המשק הישראלי. הערכים הכספיים מציינים את הרווח מהתוכנית, המהווה את ההפרש בין נתוני 4,000 גברים בוגרי התוכנית לנתוניהם של 4,000 גברים חרדים שאינם בוגרי התוכנית.

תועלת התוכנית לכלל המשק הישראלי:

הכנסה שמתווספת לקופת המדינה 	ההכנסה הנוספת של סטודנט בתוכנית 	לאחר 7 שנים
122,875 ש"ח	231,084 ש"ח	סטודנט בודד
597 מיליון ש"ח	1.62 מיליארד ש"ח	כל התכנית

מקור: Meidata
אם לא צוין אחרת, חישובי המחקר מתייחסים לגברים בוגרי התוכנית, המהווים כ-90% מהבוגרים.

נוסף על המצוין לעיל, מוצגת להלן טווח התרומה השנתית של התוכנית לתמ"ג ולאחוז הצמיחה השנתית בתוצר. הטווח נע בין הערכה שמרנית לבין הערכה מרחיבה.

התרומה השנתית של התוכנית לתמ"ג:

התרומה השנתית של כלל התכנית לגDP

חישוב התרומה לתוצר בוצע בשתי דרכים. הדרך הראשונה אמדה את העלייה בתמ"ג בכל אחד מהפרמטרים, ובפרט את העלייה בשכר העובדים. באמצעות חישוב של כל פרמטר (ראה להלן), ותרומתו לתמ"ג, חושבה ההערכה השמרנית יותר. השיטה השנייה לחישוב התוצר הינה לפי הערכות של מכון טאוב לתרומתם של אקדמאים לתוצר, אל מול קבוצה של לא אקדמאים, לפי יחסם באוכלוסייה החרדית. שיטת חישוב זו הביאה להערכה גבוהה יותר העומדת על 650 מיליון ש"ח. הערכת התרומה לצמיחה בוצעה על ידי חישוב הסכומים של התוספת לתמ"ג מתוך התמ"ג של מדינת ישראל בשנת 2019.

הננסה לקופת המדינה

פרמטרים נבחרים

ההשוואה בין תרומתם של משתתפי התוכנית למשק הישראלי לבין תרומתם של מקביליהם מהאוכלוסייה החרדית, התבססה על הפרמטרים הבאים:
הפרמטרים שנלקחו בחשבון בהשוואה בין בוגרי תוכנית לאוכלוסייה חרדית:

מקור: Meidata

הנדלי תעסוקה: בוגרי התוכנית מועסקים בהיקפים השונים מאלו של האוכלוסייה החרדית הכללית – חישוב שיעור המועסקים בכל קבוצה מאפשר להעריך את הערכים הכלכליים המתקבלים מעצם קיומו של שיעור תעסוקה גבוה יותר בקרב בוגרי התוכנית. נתוני הסקר מציגים תמונה מהימנה באשר לשיעור המועסקים בקרב בוגרי התוכנית. לצרכי המחקר, התבצעה הבחנה בין מועסקים במשרה מלאה לבין מועסקים במשרה חלקית, על מנת שההשוואה בין הקבוצות תהיה מדויקת ככל הניתן.

הנדלי שר: מההשוואה בין מועסקים בוגרי התוכנית לבין מועסקים מהחברה החרדית, עולה כי קיימים הנדלי שר בין הקבוצות, הנתונים המלאים יוצגו לקמן. להנדלים אלו השפעה על הערכת התועלות לכלכלה הישראלית. מסקר בוגרי התוכנית התקבל נתון מדויק של שר הבוגרים, המאפשר מתן הערכה מבוססת-נתונים אודות היקפי שר והמיסים הנגזרים ממנו.

ירידה בתמיכות: הודות לאחוז הגבוה של מועסקים בוגרי התוכנית, בהשוואה לאחוז המועסקים מהחברה החרדית, ניתן להעריך את הירידה בתמיכות אותן משלמת המדינה לגברים חרדים שאינם עובדים. יציאתו של גבר חרדי לעבודה חוסכת הוצאות לקופת המדינה – את כספי התמיכה השונים המשולמים לגברים חרדים שאינם עובדים.

עלייה בהוצאות: ההכנסה העודפת של בוגרי התוכנית, המהווה את ההפרש בין הכנסתם לבין ההכנסה של חרדים שאינם בוגרי התוכנית, מתורגמת לכוח קנייה גדול יותר. עלייה ברמת החיים וההוצאות מוסיפות לקופת המדינה הכנסות בדמות מיסי קנייה (בעיקר מע"מ ובלו). לצד בחינת כלל הפרמטרים המשפיעים על הכנסה נוספת לקופת המדינה או על חסכון בהוצאות המדינה, נכללה בשקלול גם עלות התוכנית, אשר נלקחה מתוך נתוני התפעול (בפועל) של קרן ידידות טורונטו.

ערכם הכספי של הפרמטרים

הטבלאות הבאות מציגות את הערך הכספי למשק, המתקבל מבוגרי ומבוגרות התכנית בשנה. הערך מחושב על ידי סכמת ערכם הכספי של הפרמטרים הנבחנים. להלן יינתן הסבר לכל פרמטר, שיטות האיסוף והניתוח.

הערך הכספי למשק הישראלי בכל פרמטר (שנתי) – משוקלל עבור בוגר התוכנית - גברים:

נושא	הערך למדינה (משוקלל פר סטודנט לשנה)	הסבר לשינוי
עליה בגביית מיסים מעובדים במשרה מלאה	14,812 ש"ח	לבוגרי התוכנית שכר ממוצע גבוה יותר, והם מועסקים בשיעורים גבוהים יותר, לכן המדינה זוכה לעליה בגבייה במיסי עבודה.
עליה בגביית מיסים מעובדים במשרה חלקית	86 ש"ח	עובדים במשרה חלקית נמצאים ברמות שכר נמוכות ומשלמים מס נמוך, ולכן ההשפעה של נתון זה הינה נמוכה.
שינוי בתשלום דמי אבטלה	208 - ש"ח	אחוז מקבלי אבטלה הינו דומה יחסית בין האוכלוסיות. מכיוון שהשכר הממוצע של בוגרי התוכנית גבוה יותר, דמי האבטלה שלהם גבוהים יותר ולכן המדינה משלמת יותר דמי אבטלה לבוגרי תוכנית.
ירידה בתשלום קצבאות ותמיכות לנכנסים למעגל תעסוקה	12,188 ש"ח	אנשים שנכנסים למעגל התעסוקה, מוותרים על תמיכות ממשלתיות. הפער בין כמות המועסקים בין בוגרי התוכנית לאוכלוסיה החרדית, מביא לחסכון גדול בהוצאות מדינה.
מיסי קניה על צמיחה בהוצאות	651 ש"ח	מיסי קניה על צמיחה בהוצאות
סך הכל לשנה לכל משתתף	27,530 ש"ח	

מקור: Meidata; למ"ס 2019

הערך הכספי למשק הישראלי בכל פרמטר (שנתי) – משוקלל עבור בוגרת התוכנית – נשים:

נושא	הערך למדינה (משוקלל פר סטודנט לשנה)	הסבר לשינוי
עליה בגביית מיסים מעובדות במשרה מלאה	6,705 ש"ח	לבוגרות התוכנית שכר ממוצע גבוה יותר, וגם יש יותר מועסקות, ולכן המדינה זוכה לעליה בגבייה במיסי עבודה
עליה בגביית מיסים מעובדות במשרה חלקית	80 ש"ח	עובדות במשרה חלקית נמצאים ברמות שכר נמוכות ומשלמות מס נמוך, ולכן ההשפעה של נתון זה הינה נמוכה
שינוי בתשלום דמי אבטלה	103 ש"ח	אחוז מקבלי אבטלה בקרב בוגרות התוכנית מעט נמוך יותר. מכיוון שהשכר הממוצע של בוגרות התוכנית גבוה יותר, דמי האבטלה שלהם גבוהים יותר ולכן הפער בין האוכלוסיות קטן
ירידה בתשלום קצבאות ותמיכות לנכנסות למעגל תעסוקה	524 ש"ח	התמיכות עבור נשים עובדות לעומת נשים לא עובדות קטנוהזת באופן משמעותי בהשוואה להבדל אצל גברים. לכן הסכום הנחסך למדינה בסעיף זה הינו נמוך
מיסי קניה על צמיחה בהוצאות	239 ש"ח	עליה בשכר מתורגמת לעליה בהוצאות. הוצאות אלה הופכות להכנסות מדינה בדמות מיסי קניה
סך הכל לשנה לכל משתתפת	7,651 ש"ח	

החישוב מתייחס לנשים בוגרות התוכנית

ערך כספי שנתי עבור המדינה לכל שנת עבודה:

בוגרת 	בוגר 	
7,651 ש"ח	27,651 ש"ח	ערך כספי שנתי עבור המדינה
9.67 שנים	2.83 שנים	שנות עבודה עד החזר השעה

מקור: Meidata; למ"ס 2019

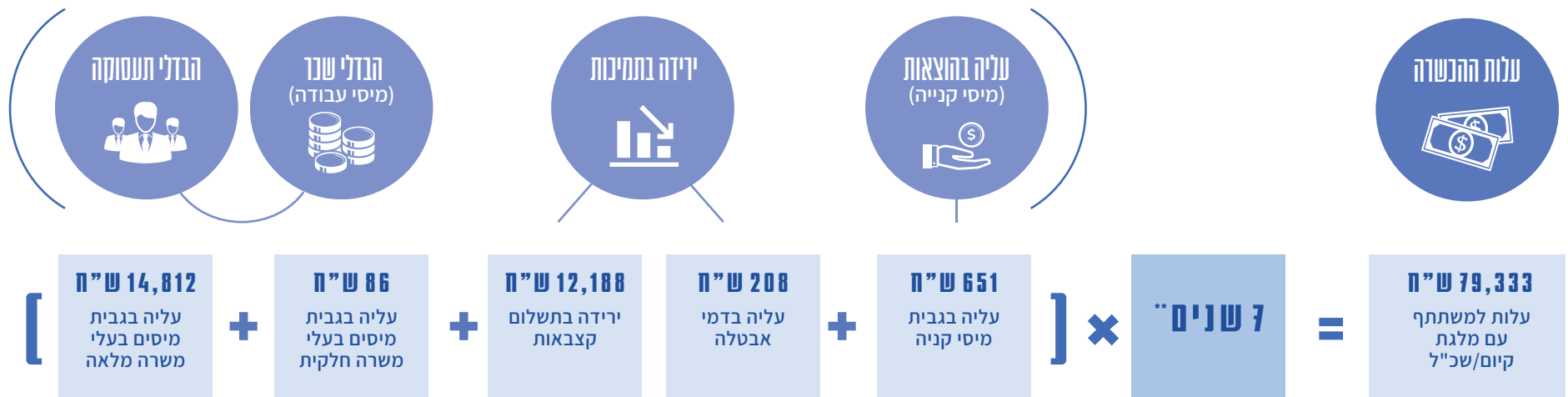
כפי שעולה מהתרשים לעיל, קיים פער בין ערכם הכספי למדינה של בוגרים לבין זה של בוגרות. הסיבות העיקריות לכך הינן:

- שיעור העסקה נמוך בקרב גברים חרדים בהשוואה לבוגרי הסקר, בעוד שבקרב נשים הפער קטן יותר
- שכר ממוצע נמוך יותר בקרב נשים, ולכן המס המשולם נמוך יותר
- עיקר תשלומי התמיכות משולמים לגברים הלומדים בכוללים/ישיבות – החיסכון המשמעותי למדינה בתמיכות מושג על ידי יציאתם של גברים חרדים לעבודה

חישוב החזר ההשקעה

מהצבת הערכים הכספיים במודל החישוב, עולה כי החזר ההשקעה במשתתף בודד בתוכנית מתקבל לאחר כשנתיים וחצי, וכי ב-7 השנים הראשונות החזר ההשקעה עבור משתתף בודד עומד על 122,875 ש"ח.

חישוב | ROI שקלול ממוצע לבוגר:

* מקור: Meidata

** ההערכה כוללת היוון לפי ריבית של 1.6% לשנה.

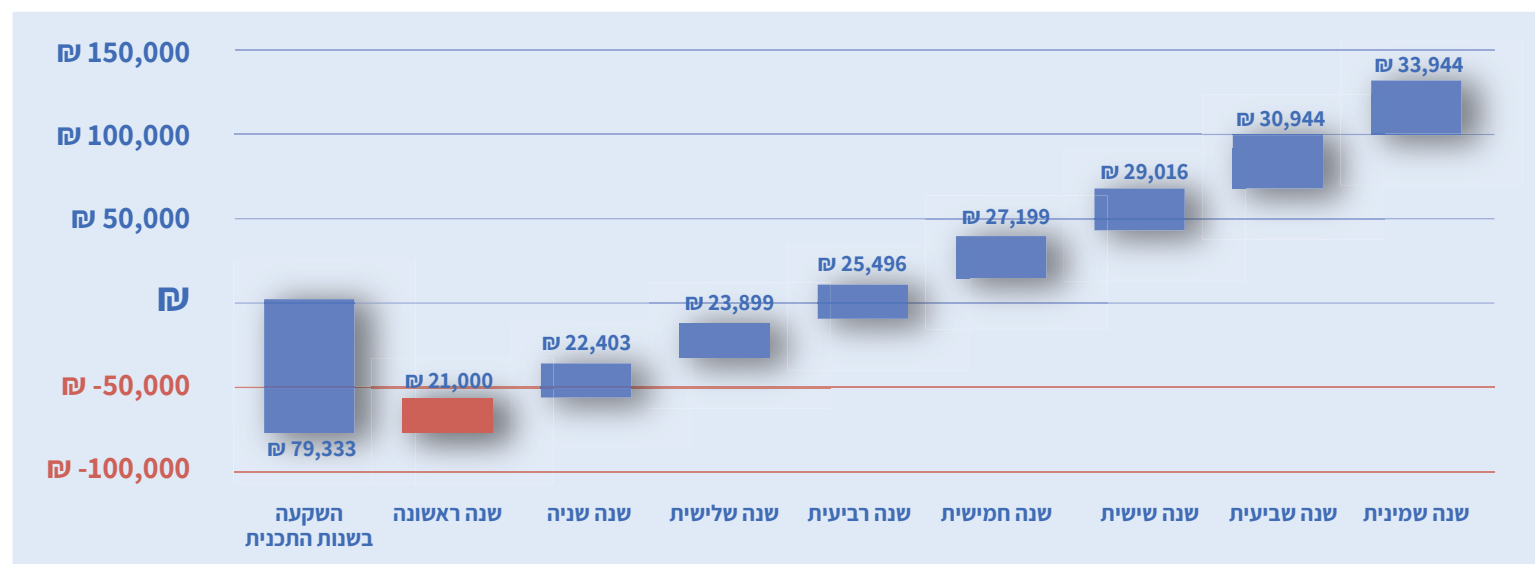
*** חישוב ערכו הכספי של כל פרמטר יפורט בהמשך.

החזר על השקעה לפי שנה

החישוב במחקר זה בוצע לתקופה של 7 שנים. עם זאת, נעשה ניסיון לתאר בראייה שנתית את ההחזר לקופת המדינה עבור משתתף בודד בתוכנית, ולאחר באיזו נקודה עלולות הכנסות המדינה עבור כל משתתף על ההוצאות עליו. בעוד שהמחקר מציג את ההחזר ב-7 השנים הראשונות, המדינה ממשיכה להינות מפירות התעסוקה שנים רבות לאחר מכן. מאחר שבוגרי התוכנית צעירים יחסית בשוק התעסוקה, אין בידינו מספיק נתונים לניתוח התועלות המדויקות למדינה מעבר לשבע השנים הראשונות. עם זאת, ביכולתנו להעריך כי ההחזר הנוסף למדינה עבור כל בוגר ממוצע, לאורך כלל שנות תעסוקתו, יעמוד על כ-1,000,000 ₪. ההערכה של מיליון ש"ח מגיעה מתוך הבנה שלאורך שנות התעסוקה שכר העובד עולה, כמו גם מוסרות הטבות המס הניתנות להורים צעירים, ומכאן גם המיסים למדינה צפויים לעלות. מצד שני, החיסכון של המדינה על ירידה בתמיכות יורד, שכן עם ההתבגרות התמיכות שאברך מקבל מהמדינה יורדות. לאור זאת, במספר תרחישים שבנינו עולה כי ההכנסה הנוספת למדינה צפויה להגיע לכמיליון ש"ח למשתתף.

בתרשים להלן מוצג החזר ההשקעה בשנים הראשונות לעבודה – הערכה של התמורה הכספית המתקבלת במשק המדינה, בחלוקה לשנים:

החזר על השקעה לפי שנות ותק תעסוקה:

הכנסת משתתפי התוכנית

לצד הכנסות המדינה, נהנים משתתפי התוכנית גם מהכנסה עודפת (לעומת הכנסתם של מקביליהם מהחברה החרדית הכללית) כתוצאה מההכשרה ומהתעסוקה. ההכנסה הכוללת של 4,000 משתתפי התוכנית על פני 7 שנים מסתכמת ב- 1.62 מיליארד ש"ח יותר מזו של מקביליהם מהאוכלוסייה החרדית. הכנסה זו, הנמצאת בידיהם של בוגרי התוכנית, מעלה את רמת חייהם ואת כוח הקנייה שלהם, ומחזקת את הכלכלה.

הפער בין שכרו החדשי הממוצע של משתתפי תוכנית לבין שכרו הממוצע של חרדי מועסק עומד על 2,751 ש"ח. במטרה לחשב את ההפרש בין ההכנסה הכוללת של 4,000 משתתפי התוכנית לבין הכנסתם הכוללת של 4,000 מקביליהם מהחברה החרדית, נלקחו בחישוב, לצד ההפרש בשכר הנטו, שיעור המועסקים בכל קבוצה והירידה בתמיכות המדינה לגברים חרדים היוצאים לעבוד. מחישוב זה עולה, כי הכנסתם החדשית הכוללת של 4,000 משתתפי התוכנית גבוהה ב-19.3 מיליון ש"ח מזו של מקביליהם מהמגזר החרדי.

ההכנסה המוספת של בוגרי התוכנית:

7 שנים	שנה	חודש	
231,084 ש"ח	33,012 ש"ח	2,751 ש"ח	הפער בשכר הממוצע בין מועסקים בוגרי התוכנית למועסקים חרדים הערכה של הפרש השכר נטו. הפרש בין עובד ממוצע בוגר תוכנית לעובד ממוצע חרדי. חושב רק עבור גברים
1.62 מיליארד	231.6 מיליון ש"ח	19.3 מיליון ש"ח	ההכנסה המוספת של כלל בוגרי התוכנית (בשקלול אחוז המועסקים) לצד ההפרש בנטו, בוצע שקלול של אחוז המועסקים והלא מועסקים. נלקחה בחשבון הירידה בתמיכות של מי שיוצא לעבודה. החישוב הוא רק עבור גברים, לפי כמות של 4,000 בוגרי התוכנית

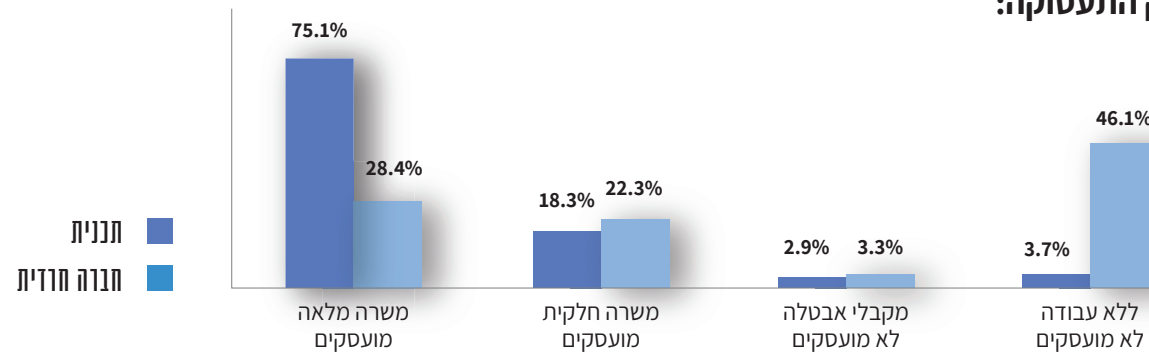
מקור: Meidata

הנתונים העומדים בסיס המחקר

הבדלי תעסוקה

המידע שהושג מהסקר, והשוואתו לנתונים רשמיים של הלמ"ס (2019), מאפשר לחלק את שתי הקבוצות (בוגרי התוכנית והאוכלוסייה החרדית הכללית) בהתאם להיקף התעסוקה. בשל מיקוד התוכנית בגברים חרדים, נערכה ההשוואה המוצגת להלן בין גברים בוגרי התוכנית, לבין גברים בחברה החרדית. מהמחקר עולה כי שיעור המועסקים בקרב בוגרי התוכנית גבוה משמעותית משיעור המועסקים בקרב חרדים אשר אינם בוגרי התוכנית (75.1% לעומת 28.4% בהתאמה). עוד עולה כי שיעור הלא-מועסקים (שאינם מקבלים אבטלה) בקרב בוגרי התוכנית נמוך באופן ניכר משיעור הלא-מועסקים בקרב חרדים שאינם בוגרי התוכנית (3.7% לעומת 46.1% בהתאמה). אין פער משמעותי בשיעורי מקבלי האבטלה והמועסקים במשרות חלקיות בין שתי הקבוצות.¹

השתלבות בוגרי התוכנית בשוק התעסוקה:

מקור: Meidata, סקר בוגרים חרדים באקדמיה, למ"ס 2019

הבדלים בשווי מיסי העבודה

המחקר מתמקד בערכה הכלכלי של התוכנית, בניסיונו להעריך את ההשפעה על תקציב המדינה. על מנת לבחון סוגיה זו, בין היתר, יש לנתח את הבדלי השכר בין בוגרי התוכנית לבין חרדים שאינם בוגרי התוכנית, ולהעריך את מיסי העבודה הנגזרים משכר זה. בעוד שבסקר נתוני השכר הם נתוני אמת של בוגרי התוכנית, באשר לשכר בחברה החרדית מסתמך המחקר על הערכות ממגוון מקורות ממשלתיים. עבור חישוב ההבדלים בשווי מיסי העבודה בין שתי הקבוצות, לא ניתן להסתמך על השכר הממוצע בחברה החרדית בלבד, שכן מס משולם במדרגות, ושכר ממוצע לא מאפשר ניתוח של תשלום מיסים ממוצע.

1. אבטלת חרדים - ממוצע אבטלה בערים בעלות רוב חרדי בינואר 2020 על פי נתוני שירות התעסוקה. אנשים המוגדרים כמובטלים ומקבלים קצבה; נתוני תעסוקה: גברים חרדים, נתוני הלמ"ס 2019, רבעון שלוש.

ראשית, על מנת להבין מה הוא המס הממוצע המשולם על ידי בוגרי התוכנית, חישבנו בעזרת נתוני הסקר את מיסי העבודה המשולמים על ידי כל בוגר תוכנית. עבור כלל משיבי הסקר, בוצע חישוב המס המשולם בהתבסס על: מס ההכנסה, הביטוח הלאומי ומס הבריאות. לאחר מכן, חושב ממוצע המס עבור שתי קבוצות אשר השתתפו בסקר: עובדי משרות מלאות ועובדי משרות חלקיות.

לפי תוצאות ניתוח זה, המתבסס על נתונים מתוך הסקר, מיסי העבודה הממוצעים המשולמים על ידי בוגרי התוכנית הינם:

מס ישיר חודשי ממוצע למשרה מלאה: 1,936.6 ₪

מס ישיר חודשי ממוצע למשרה חלקית: 266 ₪

שנית, יש להעריך את מיסי העבודה המשולמים על ידי גברים חרדים עובדים במגזר החרדי הכללי. לא קיימים נתונים רשמיים אודות מיסי עבודה ממוצעים לעובד מהמגזר החרדי. מהנתונים עלה כי השכר הממוצע של גברים חרדים מהווה 68% משכר הממוצע של בוגרי התוכנית (גברים). ירידה בשכר משליכה גם על ירידה במדרגות המס, לפיכך, בפועל, מיסי העבודה הממוצע נמוך בהרבה מ-68% ממס ההכנסה של גברים בוגרי התוכנית. מחישוב של מכון טאוב עולה כי הוצאות מיסי העבודה של משק בית חרדי משתווים ל-33% ממיסי העבודה של משק בית לא חרדי. אנו מניחים כי הוצאות מיסי העבודה של בתי בוגרי התוכנית קרובים לאלו של בתים לא-חרדים באוכלוסייה הכללית ונתון זה יילקח כנתון מינימום. על כן, מחקר זה מתבסס על הערכה שמרנית, לפיה הוצאות מיסי העבודה של עובד חרדי שאינו בתכנית מהוות 40% ממיסי העבודה של משתתפי התוכנית העובדים במשרה מלאה, ו-70% ממיסי העבודה של משתתפי התוכנית העובדים במשרה חלקית.

לפי הערכות אלה, להלן ההבדלים בתשלום מיסי העבודה החודשיים בין גברים עובדים בקרב שתי הקבוצות:

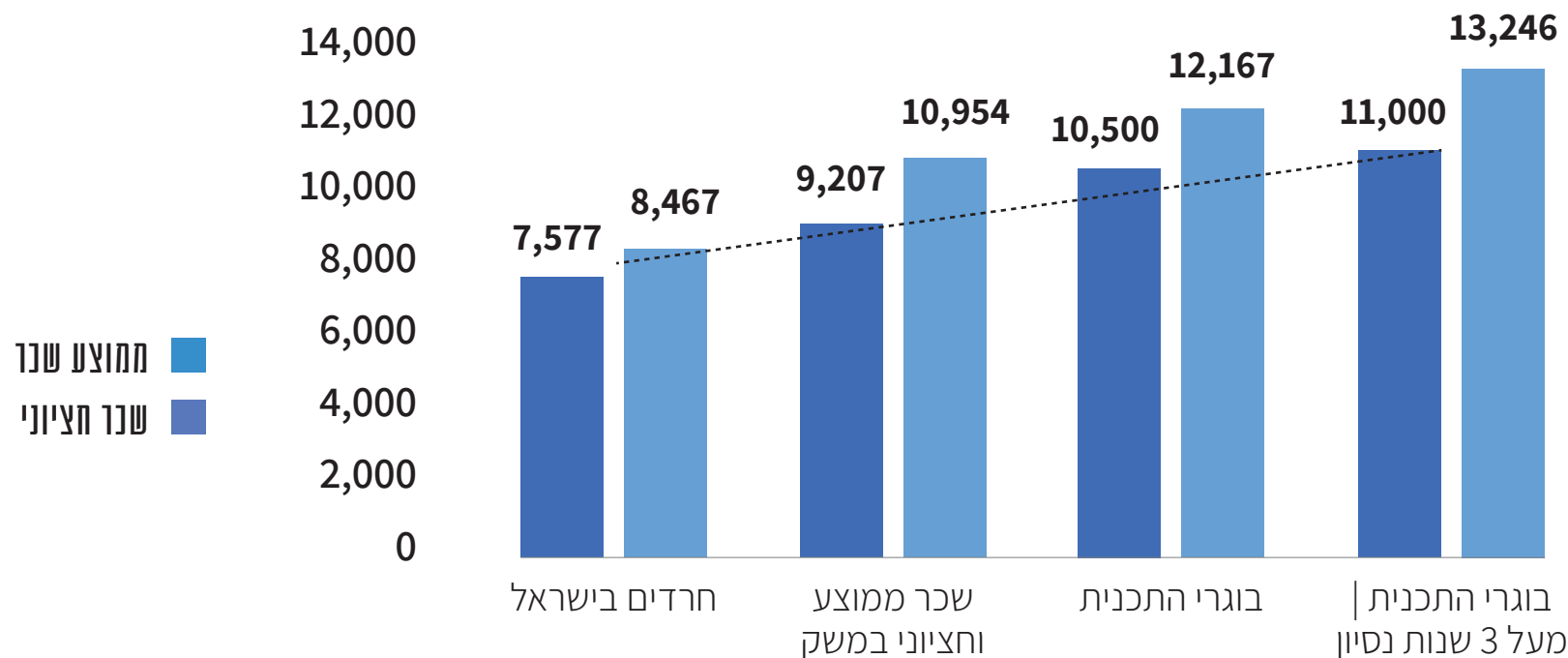
בוגרי התכנית		גברים חרדים	
מס ישיר חודשי ממוצע למלאות	1936.6 ש"ח לחודש	מס ישיר חודשי ממוצע למלאות	775 ש"ח לחודש
מס ישיר חודשי ממוצע חלקיות	266 ש"ח לחודש	מס ישיר חודשי ממוצע חלקיות	186 ש"ח לחודש

מקור: Meidata; למ"ס 2019

בהתאם להפרש בין שתי הקבוצות, בכל חודש, הכנסת המדינה גדולה ב-1,161.6 ₪ בממוצע עבור בוגר התוכנית העובד במשרה מלאה, מאשר עבור מקבילו מהחברה החרדית, אשר אינו בוגר התוכנית. כמו כן, הכנסות המדינה גבוהות בכ-80 ₪ בממוצע בכל חודש עבור בוגר התוכנית העובד במשרה חלקית, מאשר עבור גבר חרדי העובד במשרה חלקית.

פערי שכר ותחומי תעסוקה

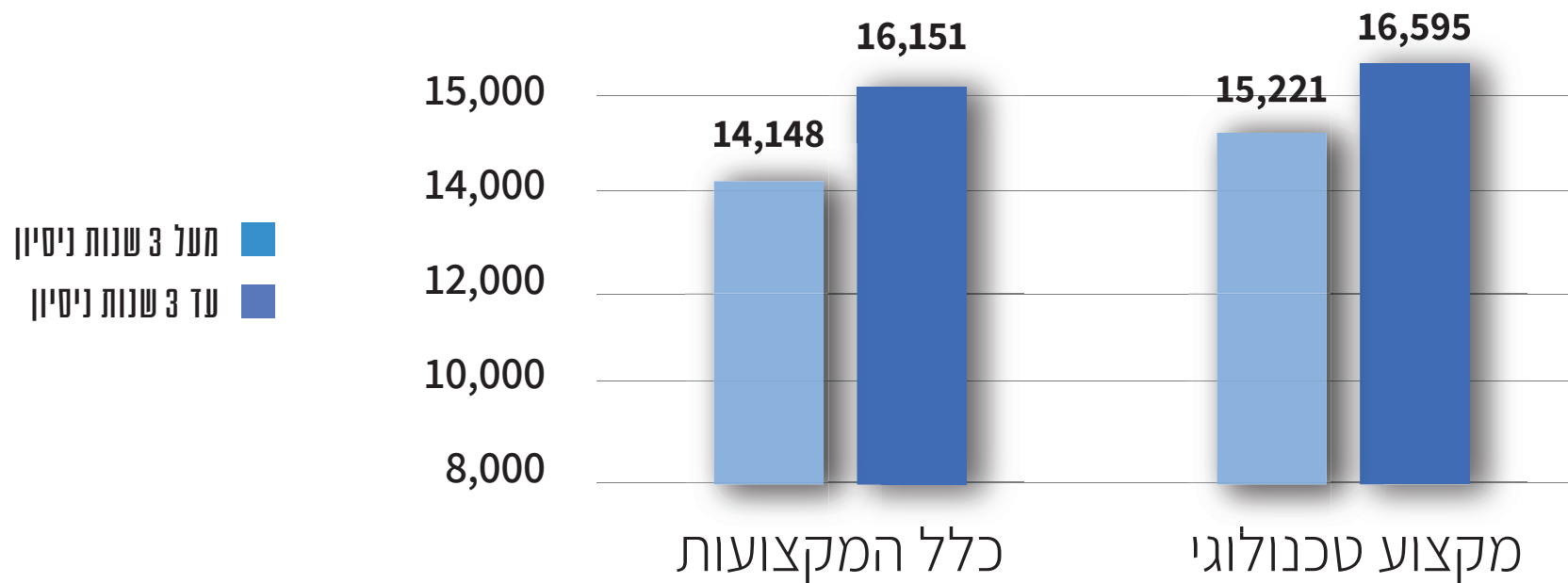
ממוצע שכר בוגרים בהשוואה לשכר במשק – משרה מלאה:

מקור: Meidata, סקר בוגרים חרדים באקדמיה, למ"ס 2019

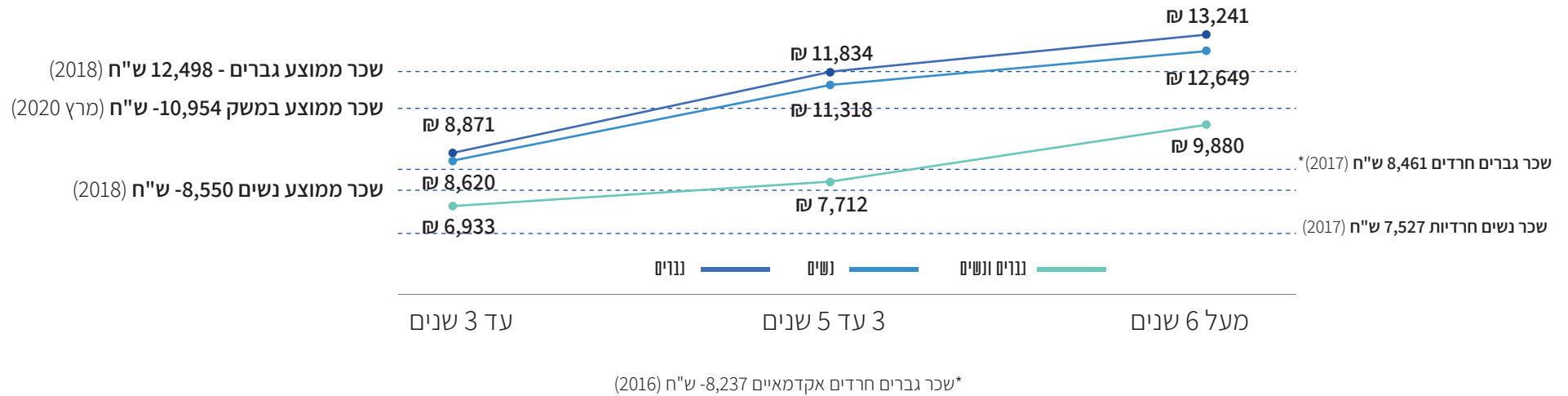
שכרם הממוצע של בוגרי התוכנית גבוה באופן ניכר מהשכר הממוצע במשק. זאת, על אף ייצוג גבוה יותר לשכבות התעסוקה הצעירות בקרב בוגרי התוכנית {50% מבוגרי התכנית הינם בגילאי 20-30 וצברו עד 5 שנות ניסיון תעסוקתי}. עוד עולה מהתרשים כי שכרם הממוצע של בוגרי התוכנית גבוה משמעותית מהשכר הממוצע בקרב המגזר החרדי. בנוסף, שכרם של בוגרי התוכנית עולה בהתאמה לניסיונם התעסוקתי.

שכר בוגרי התוכנית במגזר הפרטי – השכר הממוצע במקצועות הטכנולוגיה גבוה יותר מהשכר הממוצע במקצועות אחרים במגזר הפרטי.
 שכר בוגרי התוכנית במגזר הפרטי (לעובדים משרה מלאה):

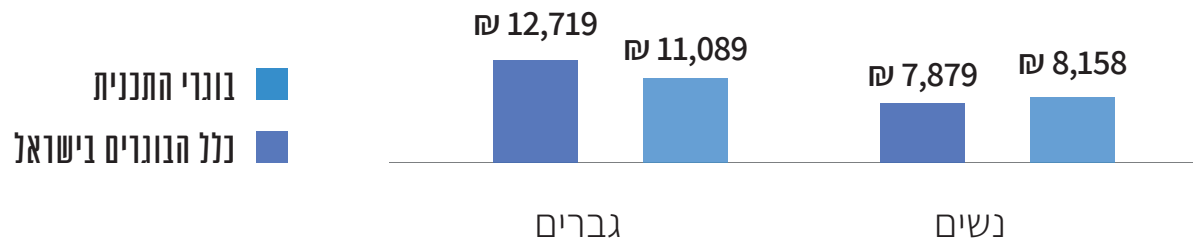

מקור: Meidata, סקר בוגרים חרדים באקדמיה

שכר ממוצע לפי ותק בקרב בוגרי התוכנית – לכל סוגי ההעסקה וכל היקפי המשרה:

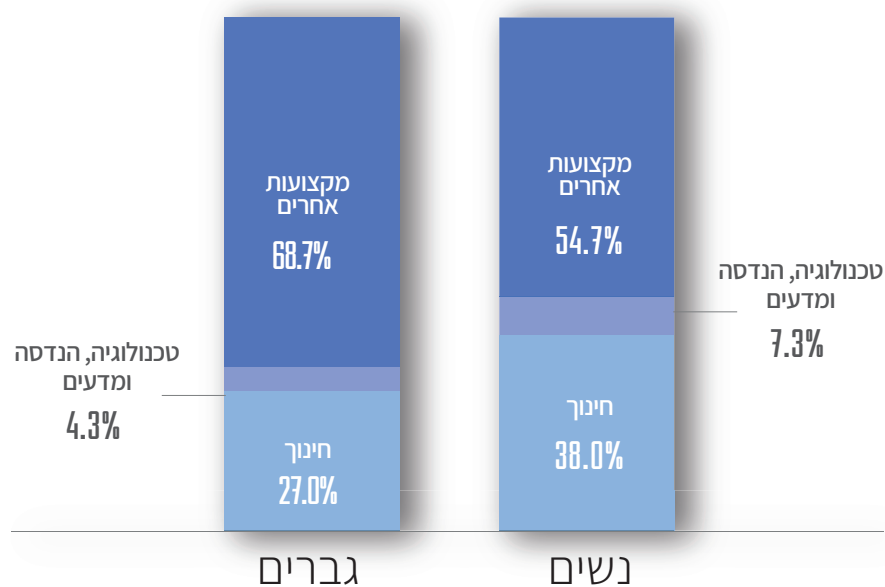
שכר ממוצע של בעלי תואר ראשון באוכלוסייה אל מול בוגרי התוכנית:

מקור: Meidata, סקר בוגרים חרדים באקדמיה, למ"ס 2019

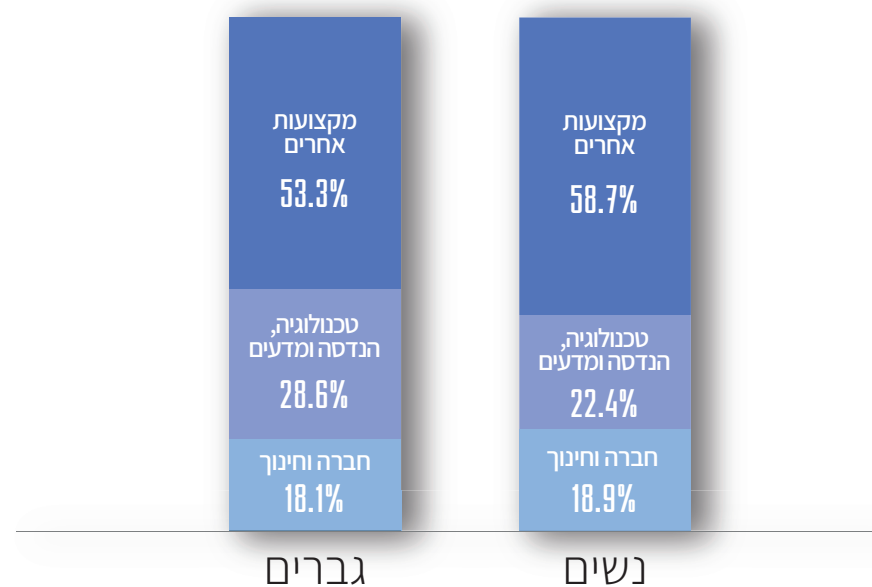
לבוגרי התוכנית ותק תעסוקתי נמוך יותר מהוותק הממוצע של גברים בעלי תואר ראשון בישראל, נתון שעשוי להסביר מדוע קיים שכר ממוצע נמוך יותר בקרב גברים בוגרי התוכנית.

תחומי תעסוקה בחברה החרדית:

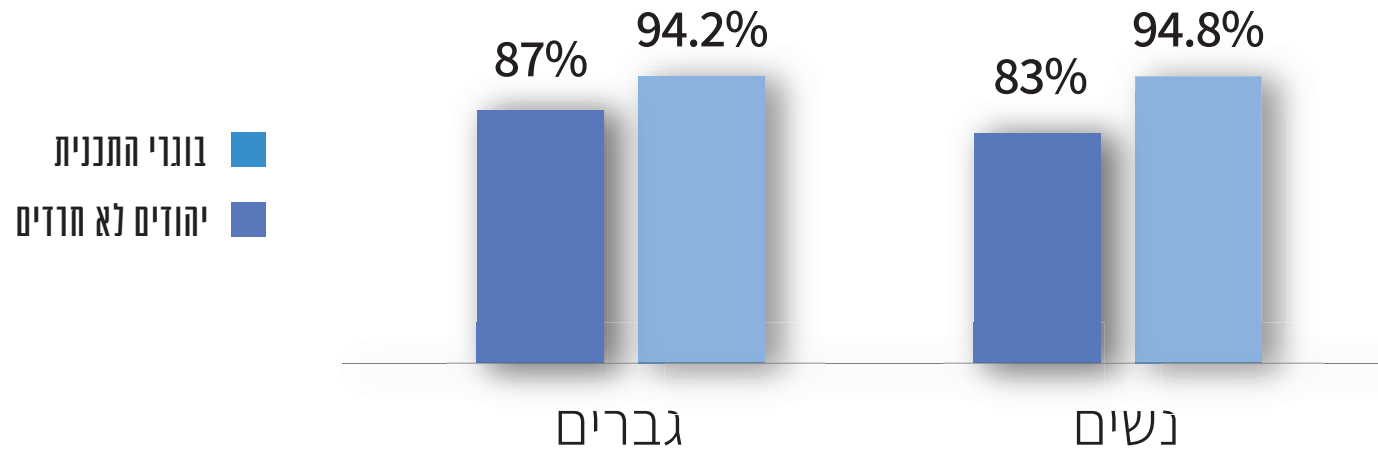
מקור: למ"ס

תחומי תעסוקה בקרב בוגרי התוכנית:

מקור: Meidata, סקר בוגרים חרדים באקדמיה

אחוז המועסקים מכלל האוכלוסייה בגילאי עבודה:

מקור: Meidata, סקר בוגרים חרדים באקדמיה, למ"ס 2019

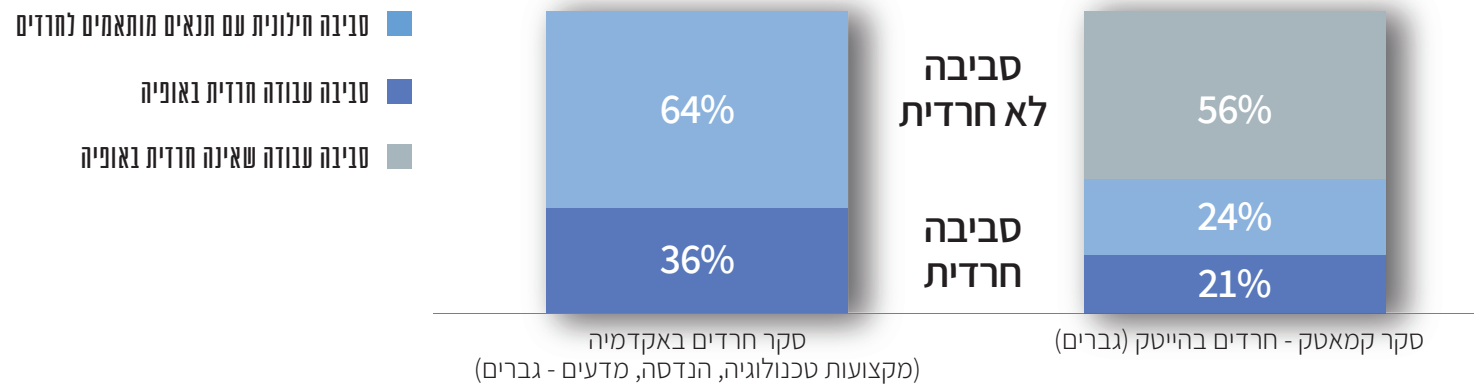
הפער באחוזי ההעסקה בין בוגרי התוכנית לבין יהודים לא חרדים, נובע מגילם הצעיר יחסית של בוגרי התוכנית לעומת האוכלוסייה הכללית. **כאמור, שכרם הממוצע של בוגרי התוכנית גבוה משמעותית מהשכר הממוצע בקרב המגזר החרדי. הסיבות המרכזיות לפער זה:**

- בוגרי התוכנית הנם בעלי תארים אקדמיים. השכר הממוצע בקרב המגזר החרדי משקלל גם את שכרם של עובדים ללא תואר אקדמי. לפי חישוב מבקר המדינה, השכר הממוצע של גברים חרדים בעלי תואר אקדמי עומד על 8,280 ש"ח, ושל נשים חרדיות בעלות תואר אקדמי על 7,766 ש"ח לחודש.
- שיעור המועסקים במקצועות הטכנולוגיה, ההנדסה והמדעים (הנחשבים למקצועות הרווחיים ביותר) בקרב בוגרי התוכנית גבוה משמעותית (כמעט פי 3) משיעור העובדים במקצועות אלו בקרב המגזר החרדי.
- בנתוני הלמ"ס באשר לשכרם הממוצע של חרדים בישראל, משוקללות גם משרות שאינן מלאות. לעומת זאת, ממוצע השכר בקרב בוגרי התוכנית מתייחס לעובדים במשרות מלאות, שכן מרביתם מועסקים במשרה מלאה. במחקר זה ניסינו להתגבר על בעיה זו על ידי חלוקה למשרות חלקיות ומשרות מלאות, אך עדיין יש הטיה מסוימת שיש לקחת בחשבון (אינה משפיעה באופן מהותי על התוצאות).

מאפייני תעסוקה - סביבת עבודה חרדית

למאפייני ההעסקה בקרב אוכלוסיית הסקר יש חשיבות רבה. מבחינת מאפייני העסקה עולה כי סביבת העבודה של חרדים העובדים בהייטק, הינה ברובה בסביבה חילונית, אך קצת יותר משליש נמצאים בסביבה חרדית. הנתונים בסקר של תוכנית חרדים באקדמיה דומים לסקר דומה שנערך באותה התקופה על ידי חברת "אסקריא" בשיתוף קמא-טק וארגון IATI ובו נבחנו בין השאר מאפייני העסקה בקרב עובדי הייטק חרדיים.

השתלבות בוגרי התוכנית בשוק התעסוקה:

* מקור: Meidata, סקר בוגרים חרדים באקדמיה וסקר "דו"ח ההייטק החרדי 2020 של IATI וקמא-טק

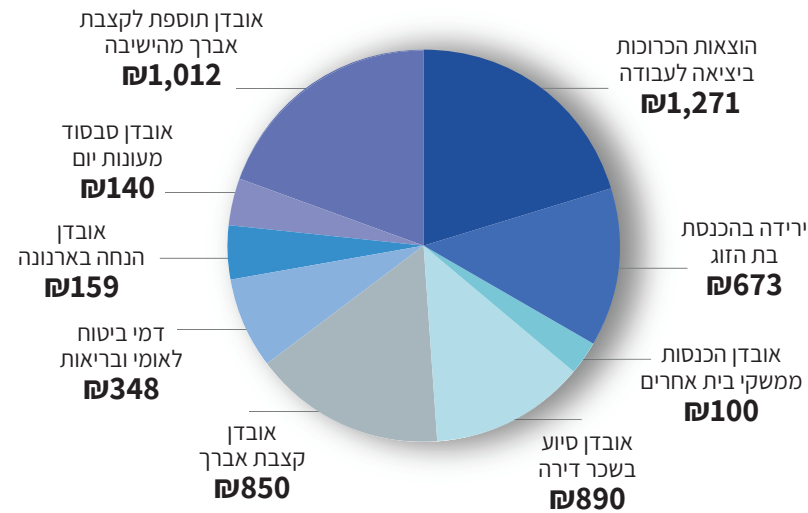
מחוץ לענפי ההייטק נתוני סביבת העבודה דומים. החריגים היחידים הם שירותי הביטחון שם סביבת עבודה חרדית מהווה רק 25%, ותחום המשפטים שם יש נתח גדול יותר של עובדים בסביבה חרדית כ-45%.

ירידה בקצבאות - חסכון המדינה על גבר חרדי עובד

בתרשים להלן מוצגות ההוצאות הכרוכות ביציאתו לעבודה של גבר חרדי. מכיוון שלא בהכרח כל החרדים הוגדרו כאברכים וקיבלו תמיכות בהתאם, לא ניתן להתבסס על הסכום במלואו. בהתבסס על כך ש-70% מהגברים החרדים מוגדרים כאברכים (לפי נתוני הלמ"ס), עולה כי בממוצע המדינה חוסכת כ-1,967 ש"ח בחודש על יציאה של גבר חרדי לעבודה.

החישוב נעשה באמצעות חיבור כלל המרכיבים: אובדן תוספת לקצבת אברך מהשיבה (1,012 ש"ח); אובדן סבסוד מעונות יום (140 ש"ח); אובדן הנחה בארנונה (159 ש"ח); דמי ביטוח לאומי ובריאות רק ע"י אנשים עובדים (348 ש"ח); אובדן קצבת אברך (850 ש"ח); אובדן סיוע בשכר דירה (890 ש"ח); ואובדן הכנסות ממשקי בית אחרים (100 ש"ח). הירידה בהוצאות בת הזוג אינה רלוונטית לחישוב חסכון המדינה על גבר חרדי היוצא לעבוד.

ירידה בקצבאות | חיסכון המדינה על אדם חרדי עובד:

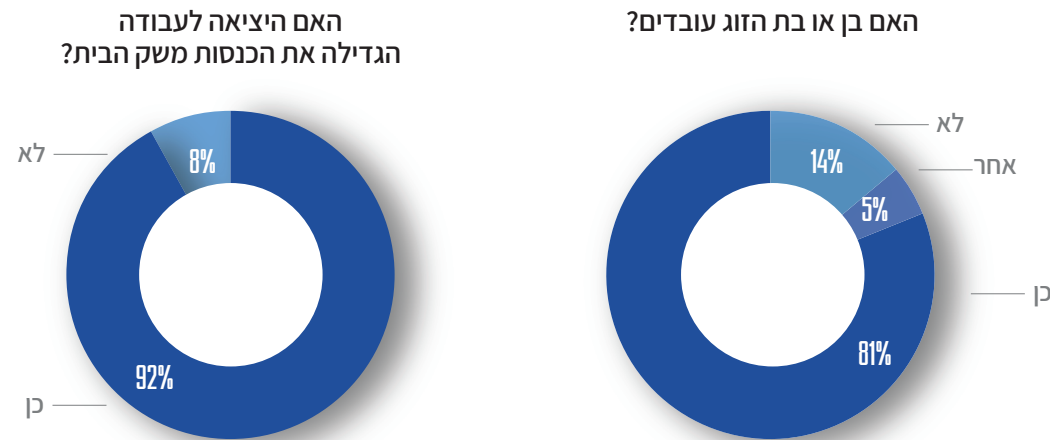

מקור: אגף הכלכלן הראשי, משרד האוצר, דצמבר 2019

הוצאות הכרוכות ביציאה לעבודה

בהתבסס על ניתוח משרד האוצר שהוצג לעיל, ליציאה לעבודה הוצאות ישירות ועקיפות העומדות על 1,271 ש"ח לחודש, לעובד. חלק מהוצאות עודפות אלו מכניסות כסף לקופת המדינה בדמות מע"מ ובלו. לצורך מחקר זה אנו מעריכים כי ההוצאות הנוספות מתרגמות בסופו של דבר ל 10% מיסי קניה, כלומר 10% מתוך ה-1,271 ש"ח, כתשלום חודשי. כחלק מהסקר ניסינו לבחון האם אכן יציאה לעבודה מעלה את הכנסות משק הבית, או שמא הגבר יוצא לעבודה על חשבון בת הזוג באופן שלא מגדיל את ההכנסות. מתוצאות הסקר עולה כי הרוב המכריע של משתתפי התוכנית מעידים כי בת הזוג עובדת במקביל וכי היציאה לעבודה אכן הגדילה את הכנסות משק הבית, ומכאן אנו מעריכים שגם ההוצאות גדלו.

רוב משתתפי התוכנית חיים בבית בו שני בני הזוג עובדים והעבודה מגדילה את הכנסות משק הבית:

מקור: Meidata, סקר בוגרים חרדים באקדמיה

רובם המוחלט של המשיבים לסקר העיד כי היציאה לעבודה הגדילה את הכנסות משק ביתם. 8% אחוז מהמשיבים אשר השיבו בשלילה על השאלה, הנם בעיקר סטודנטים העובדים במשרות חלקיות בשכר נמוך, וניתן להעריך כי עם התקדמותם בשוק העבודה השכר שלהם צפוי לעלות.

חישוב עלויות התוכנית

עבור המחקר, בוצע פילוח הוצאות המשויכות לתוכנית הלימודים באופן שיאפשר הבנה של העלות הכוללת של כלל הפרויקט במשך השנים, כמו גם חישוב של עלות עבור משתתף בודד בתוכנית. הסכום שנכנס לתחשיב של התוכנית המלאה עומד על 135 מיליון ש"ח, והעלות עבור משתתף בתוכנית הכוללת את הוצאות התפעול והמלגה שמקבלים המשתתפים, עומדת על 79,333 ש"ח.

חישוב עלויות התוכנית

עבור המחקר, בוצע פילוח הוצאות המשויכות לתוכנית הלימודים באופן שיאפשר הבנה של העלות הכוללת של כלל הפרויקט במשך השנים, כמו גם חישוב של עלות עבור משתתף בודד בתוכנית. הסכום שנכנס לתחשיב של התוכנית המלאה עומד על 135 מיליון ש"ח, והעלות עבור משתתף בתוכנית הכוללת את הוצאות התפעול והמלגה שמקבלים המשתתפים, עומדת על 79,333 ש"ח.

להלן תיאור המרכיבים בעלות התוכנית שנכנסו לחישוב ההוצאות:

✓ סל שידורים | מעטפת ליווי

✓ תפעול

✓ נוח אדם

✓ נצ"ח ושונות

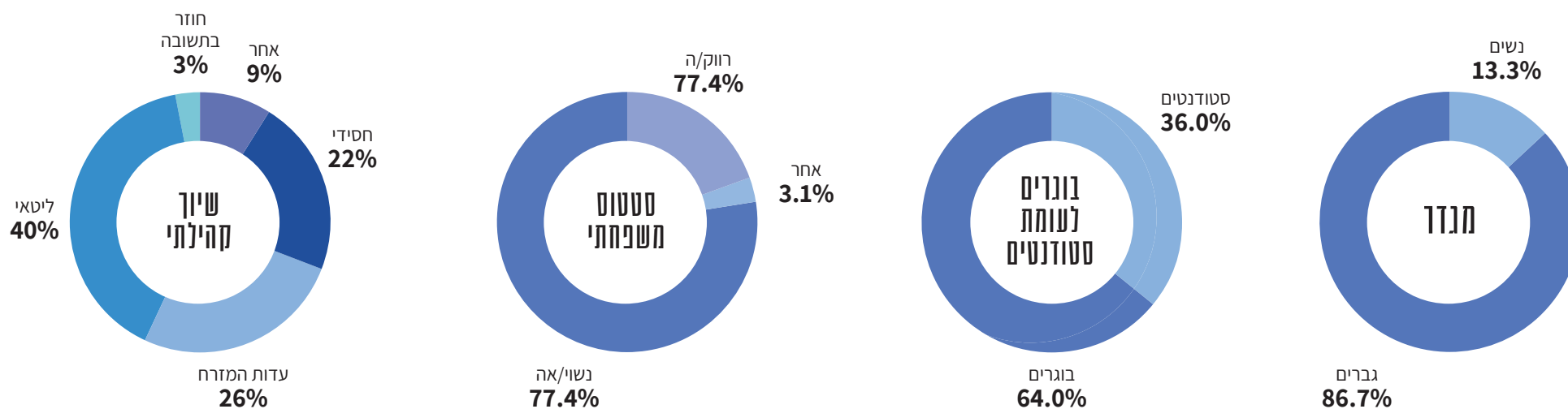
✓ תקורה

✓ למשתתפים ניתנת מלגה בשווי של 12,000 ש"ח בשנה, לשנת מנייה ול-3 שנים של תואר

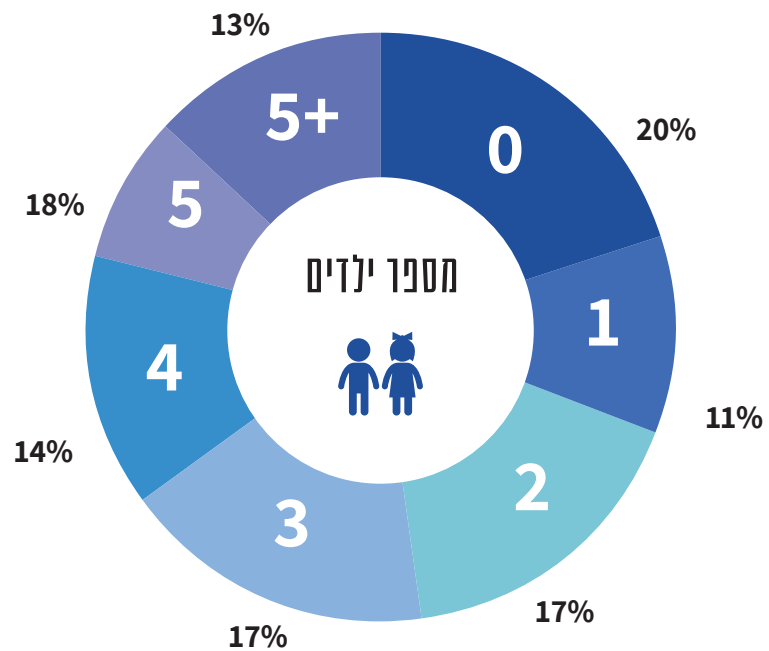
עלות עבור משתתף בתוכנית – 79,333 ש"ח

נספח א' - נתונים אודות משתתפי משתתפי הסקר

ההשוואה בין תרומתם של משתתפי התוכנית למשק הישראלי לבין תרומתם של מקביליהם מהאוכלוסייה החרדית, התבססה על הפרמטרים הבאים:
 הפרמטרים שנלקחו בחשבון בהשוואה בין בוגרי תוכנית לאוכלוסייה חרדית:

מקור: Meidata, סקר בוגרים חרדים באקדמיה

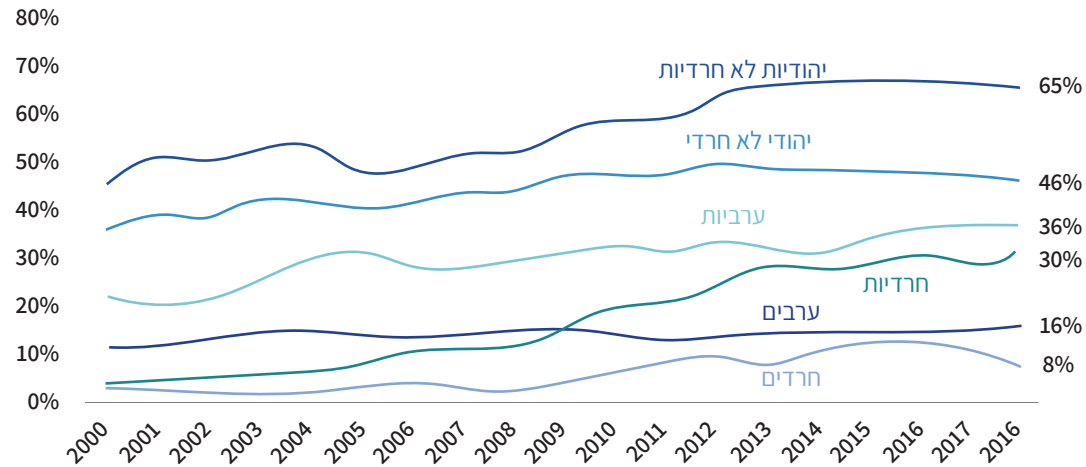

שנות הניסיון התעסוקתי של המשיבים:

בוגרים 		סטודנטים עובדים
37%	3 ועד	58%
34%	3-5	29%
28%	6+	12%

נספח ב' - שיעור הסטודנטים מכל אוכלוסייה

סטודנטים במופע ראשון ביחס לשנתון:

מקור: למ"ס 2019

נספח ג' - נתונים נוספים שנבחנו, אך לא נכנסו למחקר

- מס הכנסה שלילי** - בוצע ניסיון לחשב את העלות הנוספת של המדינה בתשלום מס הכנסה שלילי. אולם, הוחלט שלא להכניס נושא זה בשל אחוזי מימוש נמוכים, מענקים נמוכים והפרש נמוך בין שתי הקבוצות הנסקרות. זאת ועוד, היכולת לספק מספר מדויק הנה מורכבת.
- אוכלוסיית העצמאים** - אוכלוסיית העצמאים לא נכללה בחישובים. המידע הקיים על עצמאים במגזר החרדי אינו מספיק עבור עריכת השוואה מהימנה. זאת ועוד, מספר העצמאים בקרב בוגרי התוכנית אינו גדול, וכן, אין נתונים שונים באופן מהותי מנתונים של בוגרי התוכנית האחרים. ניתן להעריך כי אין להכללת אוכלוסיית העצמאים בחישוב השפעה על התוצאות.
- צמיחה שנתית** - החישוב במחקר זה התבצע עבור שנה אחת, לכל משתתפי הסקר. שכרם של המשתתפים צומח משנה לשנה, ולכן נעשה ניסיון לחשב צמיחה ממוצעת של שכיר בין ממלאי הסקר. עם זאת, גם שכרם של העובדים מהמגזר החרדי עולה משנה לשנה, וכן חל שינוי בדפוסי העסקתם, באופן האמור להוסיף את הכנסות המדינה מעבודתם, במקביל לכניסת כוח אדם חדש למערכת. בשל ריבוי המשתתפים לא הצלחנו להגיע למספר מהימן מספיק, ולהערכתנו הצמיחה בשתי הקבוצות מבטלת את ההפרש ביניהן ולא תהיה לה השפעה מהותית על התוצאות.